

Міністерство освіти і науки України

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Н А К А З

від 29. серпня 2019 р.

м. Суми

№ 0598-I

Про введення в дію
Положення

НАКАЗУЮ:

1. Ввести в дію Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету за версією 02.

2. Начальнику відділу ВДІКК Акименко Л.В. розмістити Положення в основній нормативній базі системи управління якістю діяльності університету та довести наказ до відома директорів інститутів (деканів факультетів), завідувачів випускових кафедр, директора Департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів, начальника навчально-методичного відділу.

Ректор

А.В. Васильєв

Проект наказу вносить:

Начальник ВДІКК

Л.В. Акименко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

 А.В. Васильєв

20__ р.

Введено в дію наказом ректора

№ 0596-Т від 29.08. 2019р.

ПОЛОЖЕННЯ

про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету

(Версія 02)

1. Загальні положення

1.1 Положення про освітню програму вищої освіти (далі – Положення) регламентує порядок розробки, затвердження, відкриття, оприлюднення, реалізації та закриття освітніх програм (далі – ОП) підготовки фахівців освітнього ступеня (далі – ОС) «бакалавр», «магістр» і «доктор філософії» всіх форм навчання, їх основні види, а також принципи управління ними.

1.2 Положення розповсюджуються на всі структурні підрозділи, що є розробниками ОП.

1.3 Положення розроблене відповідно до Закону України «Про вищу освіту»; інших законодавчих і нормативних актів, що визначають види, зміст, структуру та процедуру розробки, затвердження, відкриття, оприлюднення, реалізації та закриття освітніх програм.

1.4 Положення враховує Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти ¹⁾, діє в частині, що не суперечить чинному законодавству, загальнодержавній та нормативній базі забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти СумДУ ²⁾, є складовою останньої та розміщується у відповідному електронному Реєстрі.

¹⁾ Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels, 2015.

²⁾ Реєстр основної нормативної бази системи управління якості діяльності Сумського державного університету. https://normative.sumdu.edu.ua/?_ga=2.156674035.958293068.1573731646-632355289.1573731646

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.2
СумДУ		Версія 02

2. Основні терміни, визначення та аббревіатури

Акредитація ОП – оцінювання ОП та/або освітньої діяльності університету за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання.

Вибіркова частина ОП – частина, що передбачає вільний вибір освітніх компонентів здобувачем вищої освіти в очному, змішаному або дистанційному форматах з урахуванням їх індивідуальних потреб, спрямована на формування як загальних, так і фахових компетентностей. Окремими елементами можуть бути: майнор (minor); мейджор (major); дисципліни загальноуніверситетського каталогу вибіркових дисциплін.

Викладачі та інші особи, залучені до проведення занять за ОП, – працівники університету з числа науково-педагогічних працівників (далі – НПП), а також професіонали-практики, експерти галузі, представники роботодавців, які залучаються до проведення теоретичних і практичних занять на ОП, розробки програм наукових досліджень, спільного виконання науково-дослідних робіт, організації практики здобувачів вищої освіти (стажування НПП на виробництві) відповідно до навчальних планів, передбачених ОП.

Галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Документаційний склад ОП – набір необхідних нормативних та методичних документів, що регулюють реалізацію ОП.

Здобувач вищої освіти – особа, яка навчається у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Зміст ОП – перелік освітніх компонентів, включених до ОП.

Індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача вищої освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія може бути реалізована через індивідуальний навчальний план. Здобувачі вищої освіти ОП мають можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію через:

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.3
СумДУ		Версія 02

- вільний індивідуальний вибір навчальних дисциплін (представлених у вибірковій частині ОП) в обсязі, що відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту»;
- можливість індивідуального вибору способу вивчення навчальної дисципліни – традиційна, змішана форма, он-лайн навчання;
- можливість індивідуального вибору тематики індивідуальних завдань, курсових робіт (проектів), творчих, науково-дослідних робіт з навчальних дисциплін, тематики кваліфікаційних робіт (проектів);
- можливість участі у програмах внутрішньої та міжнародної мобільності, в тому числі віртуальних академічних обмінів;
- можливість визнання результатів навчання за результатами вивчення масових он-лайн курсів;
- неформальну освіту шляхом участі у роботі творчих лабораторій, наукових гуртків, літніх /зимових шкіл тощо.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Керівник робочої проектної групи ОП (гарант ОП) (підготовки фахівців ОС «бакалавр», «магістр», «доктор філософії») – науково-педагогічний або науковий працівник, який/яка несе відповідальність за її якість, має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до освітньої програми спеціальністю, стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менше 10 років (цей працівник/працівниця може виступати гарантом лише однієї освітньої програми).

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.4
СумДУ		Версія 02

Майнор (minor) – це вибірковий навчальний цикл, що включає дисципліни непрофільної для здобувача вищої освіти предметної сфери та дозволяє йому сформувати компетентності іншої галузі або спеціальності; minor пропонується в рамках широкого переліку вибіркових дисциплін (наприклад, здобувач вищої освіти з будь-якої природничої спеціальності може обрати собі minor з політології, права або перекладу – чи навпаки).

Мейджор (major) – це вибірковий навчальний цикл, що включає дисципліни профільної для здобувача вищої освіти предметної сфери та дозволяє йому сформувати поглиблену індивідуальну траєкторію професійного спрямування.

Навчальні цикли (блоки) – це сукупність складових змісту освітньої програми, поєднаних за ознаками приналежності їх змісту до спільного напрямку: обов'язкова частина (цикл загальної підготовки, цикл фахової підготовки, практична підготовка, атестація); вибіркова частина (вибіркові компоненти циклу загальної підготовки; вибіркові компоненти циклу фахової підготовки).

Науково-педагогічні працівники (НПП) – ректор; перший проректор; проректор з наукової роботи; проректор з науково-педагогічної діяльності; директор навчально-наукового інституту, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом; декан факультету, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом; директор бібліотеки; завідувач (начальник) кафедри; професор; доцент; старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист; науковий працівник бібліотеки; завідувач аспірантури, докторантури.

Обов'язкова частина ОП – частина, що визначається та узгоджується відповідним стандартом вищої освіти в термінах результатів навчання, обов'язкова для освоєння усіма здобувачами вищої освіти за цією освітньою програмою.

Освітній компонент – самодостатня та формально структурована одиниця навчального плану (модуль, навчальна дисципліна, курсова робота (проект), практика, кваліфікаційна робота (проект)), що має чіткий та зрозумілий перелік результатів навчання, відповідні критерії оцінювання та визначену кількість кредитів ЄКТС.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма (ОП) – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.5
СумДУ		Версія 02

програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Особа з особливими освітніми потребами – особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти, або особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Робоча проектна група освітньої програми (РПГ ОП) (підготовки фахівців ОС «бакалавр», «магістр», «доктор філософії») – консультативно-дорадчий орган, що утворюється в установленому нормативними актами України та внутрішньою нормативною базою порядку для безпосередньої участі у всіх процедурах, пов'язаних з розробкою, затвердженням, моніторингом та переглядом освітніх програм, у процедурах зовнішнього оцінювання якості (ліцензування, акредитація тощо) та самооцінюванні; складається з працівників університету з числа НПП, здобувачів вищої освіти, зовнішніх стейкхолдерів.

Спеціалізація – це складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Стандарти вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Логічно-структурна схема ОП – послідовність освітніх компонентів, включених до ОП, ті їх зв'язки між собою.

Умови реалізації ОП – сукупність кадрового, матеріально-технічного, навчально-методичного, інформаційного, фінансового і соціального забезпечення освітнього процесу.

3. Класифікація освітніх програм

3.1 Ознаки освітньої програми

3.1.1 Окрема ОП відноситься до одного з рівнів вищої освіти та спеціальності.

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.6
СумДУ		Версія 02

У межах однієї спеціальності університетом можуть реалізуватися декілька окремих ОП різної спрямованості. ОП можуть спільно реалізувати декілька інститутів / факультетів або освітніх організацій, включаючи міжнародні.

3.1.2 Окрема ОП має окремий навчальний план та графік навчального процесу.

3.1.3 Кожна ОП управляється робочою проєктною групою ОП (РПГ ОП) та має керівника РПГ ОП (гаранта ОП). Загальне управління освітніми програмами в межах спеціальності здійснюється Групою забезпечення спеціальності.

3.1.4 Окрема ОП характеризується особливим набором видових ознак (п. 3.2), відмінність за видом за одним критерієм класифікації є ознакою окремих ОП.

3.2 Види освітніх програм

Залежно від критерію класифікації ОП можуть відноситися до різних видів:

3.2.1 За ступенем вищої освіти ОП поділяються на програми підготовки фахівців ОС «бакалавр», «магістр» і «доктор філософії».

3.2.2 За предметним полем ОП можуть відповідати одній предметній області або бути міждисциплінарними. У разі запровадження міждисциплінарної підготовки в назві освітньої програми має бути чітко артикульована перша спеціальність або кваліфікація.

3.2.3 За законодавством України ОП поділяються на освітньо-професійні та освітньо-наукові. Освітньо-професійна програма розробляється для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та другого (магістерського) рівня (практичний профіль). Освітньо-наукова програма розробляється для другого (магістерського) рівня вищої освіти (академічний профіль) та для третього (наукового) рівня вищої освіти.

3.2.4 За спрямованістю ОП може бути профільною (на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти можуть створюватися ОП за галуззю знань або групою спеціальностей, якщо це не суперечить відповідним стандартам вищої освіти) та профільною спеціалізованою (заклад вищої освіти у межах ліцензованої спеціальності може самостійно запроваджувати спеціалізації, перелік яких визначається закладом вищої освіти, і що зазначаються при присудженні освітньої кваліфікації особам, які успішно закінчили навчання за відповідними ОП).

Для запровадження окремих спеціалізацій заклад вищої освіти створює профільні ОП, назви яких (у випадку однієї ОП за кожною спеціалізацією) збігаються з назвами спеціалізацій. При цьому ОП спеціалізації повинна забезпечувати виконання стандарту вищої освіти за спеціальністю і може бути,

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.7
СумДУ		Версія 02

наприклад, спрямована на здобуття компетентностей, характерних для певної професії, визначених професійним стандартом або іншим документом.

ОП набуває статусу спеціалізації після її внесення до єдиної бази даних запроваджених закладами вищої освіти спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти на кожному рівні вищої освіти, і яка формується Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

3.2.5 За часом початку реалізації ОП поділяються на нові (ще не мають жодного випуску) та ті, що мають випускників.

3.2.6 За визнанням відповідності нормам якості ОП можуть бути:

- акредитованими (мають державну чи міжнародну акредитацію);
- сертифікованими (мають сертифікати відповідності українських та / або міжнародних професійних організацій та сертифікаційних центрів);
- такими, що мають внутрішні документи визнання та / або оцінки якості (наприклад, висновки міжнародної або української незалежної експертизи, висновки наглядових та управлінських рад тощо).

3.2.7 За ступенем відповідності ОП завданням навчання осіб з особливими освітніми потребами ОП можуть бути адаптованими (приспособованими для навчання осіб з особливими освітніми потребами з урахуванням обмежень життєдіяльності, зумовлених їх станом здоров'я, та індивідуальних можливостей) та неадаптованими. Особливі потреби не зводяться до інвалідності. Додаткову підтримку можуть потребувати, наприклад, здобувачі вищої освіти, які мають дітей.

3.2.8 За використанням електронного навчання та дистанційних освітніх технологій при реалізації програми ОП поділяються на:

- ОП без застосування електронного навчання та дистанційних освітніх технологій (усі види навчальної діяльності, що передбачають безпосередню взаємодію суб'єктів навчального процесу в аудиторії чи за її межами, а також самостійне опрацювання навчального контенту без застосування онлайн-технологій (може бути передбачено застосування інформаційних технологій в оффлайн-режимі));
- ОП зі змішаним навчанням (ОП формується комбінуванням освітніх компонентів з традиційною формою організації вивчення дисциплін та: дистанційних курсів СумДУ, що відповідають вимогам наказу до навчальних матеріалів дистанційної форми навчання; масових он-лайн курсів; курсів інших закладів вищої освіти (у т.ч. й дистанційних), що реалізуються за програмами

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.8
СумДУ		Версія 02

академічної мобільності та віртуальних академічних обмінів; окремих компонентів (дисциплін, розділів дисциплін, курсових проєктів (робіт) тощо) ОП, що зараховані як результати навчання за підсумками участі в міжнародних, всеукраїнських студентських конкурсах, олімпіадах, конференціях; окремих дисциплін ОП, що реалізуються за моделями змішаного навчання (змішане навчання за дисципліною));

- ОП, що реалізуються виключно в формі електронного навчання та з використанням дистанційних освітніх технологій (усі види навчальної діяльності, що передбачають опосередковану взаємодію суб'єктів навчального процесу між собою в аудиторії чи за її межами у віртуальному онлайн-середовищі, а також інтерактивну взаємодію здобувачів вищої освіти з навчальним онлайн-контентом).

3.2.9 За приналежністю (місцем реалізації) ОП можуть поділятися на: ті, що реалізуються в одному підрозділі університету; міжінститутські / міжфакультетські, що реалізуються паралельно у двох та більше підрозділах університету; спільні, що реалізуються університетом повністю або частково разом з іншими організаціями, у т. ч. закордонними.

ОП відноситься до категорії спільної, якщо в реалізації одного, декількох або всіх її елементів беруть участь інші заклади вищої освіти та (або) наукові й інші організації, а також їх представники, у т.ч. іноземні заклади вищої освіти, іноземні та українські наукові інститути та дослідницькі центри. Спільні програми можуть реалізуватися на основі договору про спільну реалізацію і / або угоди про співпрацю з іншими освітніми і науковими, за необхідності іншими організаціями.

Особливим випадком спільної програми є міжнародні освітні програми, у реалізації яких беруть участь іноземні заклади вищої освіти, наукові установи, організації, та програми подвійних дипломів, у ході реалізації яких не тільки беруть участь інші, крім університету, освітні установи та організації, а й передбачається видача здобувачам вищої освіти дипломів (документів про засвоєння ОП) двох партнерів – учасників реалізації ОП. Такі програми реалізуються в особливому правовому режимі, який визначається змістом угоди партнерів – учасників реалізації ОП.

3.2.10 За формою здобуття освіти виділяють ОП, що передбачають можливість дуального навчання, яке ґрунтується на формах організації освітнього процесу, що поєднують, з одного боку, навчання на території та за правилами університету, з іншого – безпосередньо на робочому місці: на виробництві, в установі, організації тощо. Дуальна освіта передбачає активну участь роботодавців,

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.9
СумДУ		Версія 02

насамперед, у наданні можливостей здобувачам вищої освіти опанувати практичні навички, залученні викладачів-практиків, розробці нових методичних підходів. Дуальна освіта має на меті розвивати у здобувачів вищої освіти практичне розуміння особливостей своєї професії, адаптувати освітній процес у ЗВО до вимог ринку праці.

4. Інституційна структура управління освітньою програмою

4.1 Розробка, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОП відбувається згідно з визначеними процедурами внутрішнього забезпечення якості вищої освіти університету, а саме Політики щодо забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості та стандартів в європейському просторі вищої освіти (Standards And Guidelines For Quality Assurance In The European Higher Education Area (ESG), 2015))³⁾ та Системи забезпечення якості навчальної діяльності та вищої освіти⁴⁾, що формують нормативну основу для процедур забезпечення якості ОП.

4.2 Розподіл відповідальності, функціональних обов'язків, повноважень та прав між учасниками внутрішньої системи забезпечення якості СумДУ у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості ОП визначається нормативними актами в цій сфері.

Внутрішня система забезпечення якості ОП має п'ять інституційних рівнів:

- 1 рівень: здобувачі, які беруть участь в опитуваннях;
- 2 рівень: рівень розробки, затвердження, моніторингу та перегляду ОП: РПГ на чолі з гарантом (керівник РПГ), Групи забезпечення спеціальностей, випускові кафедри;
- 3 рівень: рівень інституту / факультету: Рада із забезпечення якості, що відповідає за розгляд, оновлення та вдосконалення ОП, що реалізуються в інституті / на факультеті.
- 4 рівень; загальноуніверситетські спеціально створені підрозділи, до виключної компетенції яких відносяться процеси внутрішньої системи забезпечення якості (Рада із забезпечення якості освітньої діяльності та Бюро із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти);

³⁾ Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels, 2015.

⁴⁾ Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ, введена в дію наказом ректора №0452-І від 22.06.16 р. <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=8aee6554-1539-e611-b47a-001a4be6d04a&kind=1>

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.10
СумДУ		Версія 02

- 5 рівень: органи загального управління, частина функцій яких пов'язана з процесами внутрішньої системи забезпечення якості (Наглядова рада, Вчена рада та ректор).

4.3 В академічній спільноті СумДУ сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності за ОП.

4.4 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучаються до процесу розробки, періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час розробки, перегляду, оновлення та модернізації ОП.

Зворотний зв'язок з ними забезпечується через:

- періодичні опитування щодо якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін відповідно до нормативної бази СумДУ у цій сфері. За результатами оцінювання поширюються кращі практики організації освітньої діяльності професорсько-викладацького складу та здійснюється врахування пропозицій здобувачів вищої освіти щодо підвищення якості навчання, викладання та оцінювання. Узагальнена статистика результатів опитування обговорюється на засіданнях Ради забезпечення якості інститутів / факультетів;
- опитування за запитами здобувачів вищої освіти з окремих проблемних питань, та при моніторингу стану забезпечення якості підготовки фахівців та розвитку наукової діяльності в інститутах / факультетах;
- участь у щорічній конференції «Навчальний процес очима студентів» та зустрічі з ректором у форматі «Віч-на-віч». За їх результатами формується наказ, спрямований на покращення освітнього процесу з урахуванням пропозицій здобувачів вищої освіти.

4.5 Роботодавці безпосередньо як рецензенти та / або експерти та / або через спеціально створені структури (РПГ ОП, Експертна рада роботодавців) залучаються до процесів розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Вони беруть участь у визначенні цілей програми, програмних компетентностей і результатів навчання. Після затвердження ОП роботодавці здійснюють її періодичний перегляд для оцінки змістовності програми, навчальних планів, достатності обсягу практичної підготовки, відповідність знань та вмінь здобувачів вимогам ринку праці

Зворотний зв'язок з ними забезпечується через періодичні опитування щодо якості підготовки випускників за цією ОП.

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.11
СумДУ		Версія 02

4.6 Система забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти в СумДУ забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та / або освітній діяльності з реалізації ОП.

4.7 Результати зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду ОП та формують основу їх оновлення та модернізації.

5. Документаційне забезпечення освітньої програми

5.1 Документи, що супроводжують процеси розробки, реалізації та закриття ОП, процеси та механізми внутрішнього та зовнішнього забезпечення її якості, формують її документаційне забезпечення, розробляються та затверджуються згідно з нормативною базою СумДУ.

5.2 Документаційне забезпечення ОП залежно від змістовного призначення поділяється на навчально-методичне, інформаційне, кадрове, матеріально-технічне забезпечення реалізації ОП, дані про зв'язки зі стейкхолдерами та характеристики соціально-культурного та науково-освітнього середовища.

Компоненти документаційного забезпечення ОП можуть бути представлені як власне документи у паперовому та /або в електронному вигляді, так і посилання на них на веб-сайті СумДУ, веб-сайтах інститутів / факультетів, веб-сайтах кафедр.

5.3 *Навчально-методичне та інформаційне забезпечення ОП* включає:

5.3.1 *Стандарт вищої освіти спеціальності*, на основі якого розроблена ОП. За відсутності затверджених у встановленому порядку стандартів вищої освіти розробляється та зберігається тимчасовий стандарт вищої освіти СумДУ.

5.3.2 *Обґрунтування необхідності відкриття ОП.*

5.3.3 *Опис ОП та її профіль*, у т. ч. структурно-логічна схема ОП, матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП, матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами ОП. Ці документи розробляються, оформлюються та затверджуються відповідно до нормативної бази СумДУ в цій сфері.

5.3.4 *Навчальний план ОП.* У ньому наводиться перелік освітніх компонентів (модулів), практик, атестаційних заходів здобувачів вищої освіти, інших видів навчальної діяльності (далі разом – види навчальної діяльності) із зазначенням їх обсягу в кредитах ЄКТС та годинах, послідовності та розподілу за періодами навчання. У навчальному плані виділяється обсяг роботи здобувачів вищої освіти у

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.12
СумДУ		Версія 02

взаємодії з викладачем (далі – контактна робота здобувачів вищої освіти з викладачем) (за видами навчальних занять) та самостійної роботи здобувачів вищої освіти в академічних годинах. Для кожної навчальної дисципліни (модуля) та практики зазначається форма атестації здобувачів вищої освіти. Структура навчальних планів, їх розробка, затвердження та зберігання регулюється нормативними актами СумДУ в цій сфері.

5.3.5 Робочі програми та силябуси навчальних дисциплін.

Робоча програма навчальної дисципліни – основний документ навчально-методичного забезпечення дисципліни, що визначає її обсяг, зміст, цілі, програму вивчення, заплановані результати навчання, види навчальної діяльності та навчальних занять, методи викладання та навчання, методи та критерії оцінювання, ресурсне забезпечення навчальної дисципліни. Робоча програма з кожної навчальної дисципліни складається одна на всі форми навчання із зазначенням навчального навантаження здобувачів вищої освіти окремо за кожною з них. Робоча програма навчальної дисципліни, за потреби, може бути адаптована для забезпечення освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами, в т.ч. для дистанційного навчання.

Силябус навчальної дисципліни є складовою робочої програми навчальної дисципліни та містить основну суттєву інформацію про дисципліну, що підлягає оприлюдненню на веб-сайті університету, веб-сайтах інститутів та факультетів. Основною метою силябусу є інформування здобувачів вищої освіти та/або абітурієнтів про цілі, зміст, програмні результати навчання, методи оцінювання в межах окремої дисципліни.

Ці документи розроблюються, оформлюються та затверджуються відповідно до нормативної бази СумДУ у цій сфері.

5.3.6 *Навчально-методичні комплекси дисциплін (НМКД)* можуть включати: підручники, посібники, опорні конспекти лекцій, методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни; методичні вказівки для проведення практичних, семінарських та лабораторних занять; методичні вказівки для організації самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань; вітчизняні та закордонні фахові періодичні видання відповідного або спорідненого профілю, зокрема в електронному доступі; завдання для індивідуальної роботи здобувача вищої освіти (контрольних робіт, курсових робіт (проектів) тощо), тести поточного контролю, кваліфікаційні завдання; екзаменаційні матеріали.

Рішення щодо складу та вимог до НМКД приймаються Радою із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти інституту / факультету, за якою

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.13
СумДУ		Версія 02

закріплено ОП, мають бути достатніми для виконання вимог забезпечення якості освітньої діяльності, та є обов'язковими до виконання.

Кафедри університету повинні мати електронний ресурс, що містить електронні навчально-методичні матеріали дисциплін навчального плану, зокрема в системах ОСW СумДУ, МІХ.СумДУ тощо, та забезпечити можливість доступу до нього здобувачів вищої освіти.

5.3.7 Програми практик, наскрізний навчально-методичний документ, що регламентує мету, зміст та послідовність проведення практик за ОП, очікувані результати навчання за ними, зв'язок з програмними результатами навчання та компетентностями, вимоги до підведення їх підсумків, зокрема види та форми оцінювання рівня знань, умінь і навичок, яких здобувачі вищої освіти мають набути під час проходження кожного виду практики.

Структура програм практик, їх розробка, затвердження та зберігання регулюється нормативними актами СумДУ в цій сфері.

5.3.8 Вимоги та рекомендації до атестації (кваліфікаційного іспиту, кваліфікаційної роботи (проєкту)). Мають розкривати зміст та форми організації всіх видів атестаційних заходів випускників ОП, що дозволяють продемонструвати сформованість у них всієї сукупності обов'язкових компетентностей та програмних результатів навчання; можуть містити вимоги до змісту та процедур захисту кваліфікаційних робіт, вимоги до змісту та процедур проведення кваліфікаційного іспиту; види атестаційних заходів (іспити, захист кваліфікаційної роботи). Розробляються та затверджуються відповідно до нормативних актів СумДУ у цій сфері.

5.3.9 Вимоги до організації та результатів проєктної та науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти. Мають розкривати зміст та форми організації всіх видів проєктної та науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти, і результати їх реалізації, акцентують увагу на поєднанні навчання і досліджень під час освітнього процесу. Форми імплементації дослідницького компонента в освітній процес можуть відрізнятися залежно від цілей ОП, особливостей спеціальності та рівня вищої освіти.

5.3.10 Документація, що фіксує дані про процедури та процеси внутрішньої системи забезпечення якості ОП, зокрема:

- результати аналізу ОП та аналогічних вітчизняних та іноземних програм, їх бенчмаркінг;
- результати аналізу ринку праці, регіональних потреб у фахівцях цієї ОП;

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.14
СумДУ		Версія 02

- протоколи засідань РПГ;
- документи та інші матеріали, що підтверджують виявлені / усунені недоліки в ОП та / або освітній діяльності з реалізації ОП, виявлені у ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості\$
- документи та інші матеріали, що підтверджують зміни, внесені до ОП за результатами останнього перегляду, з мотивацією, чим вони були обґрунтовані.

5.4 Дані про *кадрове забезпечення ОП*: накопичення даних про професорсько-викладацький склад та науковців, що беруть участь в реалізації ОП. Робочою проектною групою ОП накопичується зведена інформація про викладачів із зазначенням даних про їх профільну освіту, вчені ступені та звання, наукову роботу, статус щодо університету (штатний працівник / сумісник / без оформлення трудових відносин) тощо. Також накопичуються дані про провідних вітчизняних та закордонних вчених та фахівців-практиків зі сфери виробництва і науки, діячів мистецтва, які залучаються до реалізації конкретної ОП. Залучення роботодавців не обов'язково повинне мати формальний характер трудових відносин із певними особами, що не є викладачами.

5.5 Дані про *матеріально-технічне забезпечення реалізації ОП*: накопичення даних про матеріально-технічні умови та фінансові питання реалізації ОП, включаючи наявність спеціалізованих лабораторій та кабінетів, складного обладнання, спеціального матеріально-технічного та / або інформаційного забезпечення (якщо викладання навчальних дисциплін на ОП його потребує).

5.6 Дані про *зв'язки зі стейкхолдерами*: РПГ ОП накопичуються дані про ключових для ОП потенційних роботодавців, документується їх участь у проектуванні та реалізації ОП. Можливе розміщення історій вдалої кар'єри та / або аналітичних матеріалів про професійні траєкторії випускників ОП.

Документально підтверджується:

- участь здобувачів вищої освіти та студентського самоврядування у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП (результати опитування здобувачів вищої освіти щодо вільного вибору дисциплін, щодо навчання та викладання на ОП; результати опитування фокус-груп здобувачів вищої освіти, інших досліджень щодо навантаження здобувачів вищої освіти; результати опитування здобувачів вищої освіти, які пройшли навчання чи окремі програми за кордоном тощо);
- участь роботодавців безпосередньо або через свої об'єднання у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП (результати опитування стейкхолдерів

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.15
СумДУ		Версія 02

на етапі розробки ОП; рецензії та відгуки роботодавців; документи, що підтверджують залучення роботодавців до реалізації освітнього процесу – договори, угоди тощо; рекомендації стейкхолдерів до ОП та документи, що підтверджують формування / оновлення цілей ОП внаслідок опрацювання цих рекомендацій);

- систематизована інформація щодо кар'єрного шляху та участі випускників у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП (результати опитування).

5.7 Характеристика соціально-культурного та науково-освітнього середовища: дані про можливості та умови для розвитку особистісних якостей, соціально-особистісних компетенцій і професійних навичок здобувачів вищої освіти ОП, задоволення їх індивідуальних освітніх, дослідницьких та культурних запитів, розширення світогляду, створених окрім навчання на цій ОП, наприклад:

- можливості академічної мобільності здобувачів вищої освіти, співробітництво конкретної ОП з іншими освітніми та науковими організаціями (у т.ч. закордонними та міжнародними);
- можливості участі в студентському самоврядуванні;
- можливості участі у різних видах студентської активності на основі самоорганізації (гуртки, волонтерські групи, театральні трупі тощо), наявних в університеті, інституті / на факультеті, на кафедрі;
- можливості організації індивідуальних освітніх траєкторій, у т.ч. у позанавчальний час (літні та зимові школи, участь в науково-навчальних та проектно-навчальних лабораторіях і групах, тощо);
- можливості участі в соціальних і соціально-культурних проектах кафедри, інституту / факультету, університету;
- переліки он-лайн курсів та інших елементів зовнішніх освітніх програм (включаючи програми додаткової освіти), що можуть бути включені в індивідуальні навчальні плани здобувачів вищої освіти.

Документально вищенаведене може підтверджуватися програмами конференцій, літніх і зимових шкіл; документами про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті; документами, що подані студентами, якими були визнані результати навчання; договорами про академічну мобільність тощо.

5.8 До інших компонентів та методичних матеріалів, що входять до складу ОП, відносяться нормативні та методичні документи, матеріали, що регулюють

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.16
СумДУ		Версія 02

зміст та реалізацію освітнього процесу за ОП, як загальноуніверситетського рівня, так і рівня інституту / факультету, що реалізує ОП, а також документи і матеріали, розроблені для окремих ОП. Повний склад таких документів визначається керівником РПГ ОП (гарантом ОП) за погодженням з керівником Групи забезпечення спеціальності.

6. Порядок розробки, затвердження, відкриття і закриття освітньої програми

6.1 Розробка освітніх програм

6.1.1 Нова ОП розробляється за ініціативою керівництва університету, інституту / факультету та / або ініціативної групи НПП і науковців.

6.1.2 ОП розробляється на основі стандарту вищої освіти з урахуванням вимог професійних стандартів (українських і / або міжнародних) у відповідній сфері – за наявності останніх. За відсутності затверджених у встановленому порядку стандартів вищої освіти ОП розробляється на основі тимчасового стандарту вищої освіти СумДУ.

6.1.3 При розробці ОП дотримується наступна загальна послідовність етапів:

а) визначення доцільності відкриття нової ОП, зокрема:

- оцінка зв'язку та узгодженості ОП, що розробляється, з місією та стратегією університету (Концептуальні засади діяльності СумДУ, стратегія розвитку на 2010-2020 роки, заходи реалізації та прогнозні показники (оновлена редакція)) ⁵⁾;
- вплив нової ОП на набори здобувачів вищої освіти на наявні в університеті ОП. Одна з цілей нової ОП має полягати в тому, щоб збільшити (або, принаймні, допомогти зберегти) загальний набір вступників до університету, не впливаючи негативно на набір на інші програми;
- аналіз тенденцій розвитку спеціальності та розвитку ринку праці;
- аналіз галузевого та регіонального контексту;
- порівняльний аналіз освітніх програм аналогічного напрямку, що діють в провідних закордонних і українських освітніх організаціях: їх тривалості, складу навчальних дисциплін, рівня викладання тощо;

⁵⁾ Концептуальні засади діяльності СумДУ, стратегія розвитку на 2010-2020 роки, заходи реалізації та прогнозні показники (оновлена редакція), затверджені Конференцією трудового колективу університету, протокол №5 від 25.01.14 р. <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=86fb8da5-e787-e311-a3b8-001a4be6d04a&kind=1>

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.17
СумДУ		Версія 02

б) формалізація результатів аналізу в обґрунтуванні необхідності запровадження освітньої програми відповідно до форми ⁶⁾, що, як правило, здійснюється Групою забезпечення спеціальності на чолі з її керівником;

в) подання директором інституту / деканом факультету пакету документів на ім'я ректора, що в обов'язковому порядку включає: обґрунтування необхідності запровадження освітньої програми, проекти опису освітньої програми та навчальних планів. Ці документи формуються відповідно до нормативної бази СумДУ в цій сфері;

г) прийняття ректором рішення щодо доцільності відкриття нової ОП за результатами вивчення поданого пакету документів;

д) у разі позитивного рішення щодо відкриття нової ОП – утворення робочої проектної групи (далі РПГ) відповідно до встановленого нормативною базою СумДУ порядку⁷⁾;

е) організація обговорення ОП зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами РПГ, що передбачає:

- оприлюднення на веб-сайті СумДУ у Каталозі освітніх програм ⁸⁾ відповідного проекту (статус – «для обговорення») не пізніше, ніж за місяць до затвердження ОП;
- обговорення та узгодження пакету документів за ОП із внутрішніми стейкхолдерами, включаючи НПП, долучених до викладання на ОП, адміністративними підрозділами (приймальною комісією, навчально-методичним відділом, відділом докторантури та аспірантури, навчальним відділом практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів, відділом інтернаціоналізації освітньої діяльності та відділом міжнародних зв'язків, департаментом міжнародної освіти);
- проведення консультацій з зовнішніми стейкхолдерами (академічне середовище та представники ринку праці), та рецензування ними проекту ОП. Рецензентами мають бути представники:

⁶⁾ Шаблон обґрунтування необхідності відкриття освітньої програми. Додаток 2 до наказу ректора СумДУ №0553-І від 26.07.2019 р. <http://document.sumdu.edu.ua/>

⁷⁾ Наказ ректора «Про створення Робочих проектних груп з розроблення та супроводження освітніх програм» № 1022-І від 13.11.2015 р. <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=a6374b53-128ae511-bce5-001a4be6d04a&kind=1>

⁸⁾ Каталог освітніх програм <https://op.sumdu.edu.ua/>.

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.18
СумДУ		Версія 02

1) академічної спільноти (представники інших закладів вищої освіти (як вітчизняних, так і іноземних), що мають науковий ступінь та вчене звання, здійснюють наукову діяльність у сфері, що відповідає специфіці ОП;

2) професійного середовища (роботодавці, представники професійних спілок та асоціацій тощо), сфера діяльності яких відповідає специфіці ОП, що рецензується. Рецензенти за ОП не можуть входити в Експертну раду роботодавців та Робочу проектну групу ОП.

Рецензія укладається у довільній формі, підпис рецензента завіряється у встановленому порядку.

- обговорення та схвалення ОП на засіданні Експертної ради роботодавців.

є) узагальнення отриманих зауважень та пропозиції, внесення коригувань у документацію ОП (за необхідності):

- узагальнений опис залучення стейкхолдерів (спосіб та ступінь консультацій, отриманий зворотний зв'язок, спосіб розгляду та врахування при формуванні ОП);
- короткий виклад основних моментів (недоліків, зауважень пропозицій), що виникли в ході консультацій із зацікавленими сторонами;
- загальні висновки щодо необхідності коригування ОП в розрізі основних ключових аспектів (мета ОП, програмні компетентності та програмні результати навчання; методи викладання, навчання та оцінювання; зміни навчального плану) внаслідок опрацювання пропозицій стейкхолдерів.

При розробці міждисциплінарної або спільної ОП створюється спільна РПГ, до якої входять представники всіх сторін, що братимуть участь у реалізації нової ОП. При проектуванні спільної ОП члени РПГ мають забезпечити врахування вимог усіх сторін, яких планується долучити до її реалізації, тою мірою, в якій кожна зі сторін забезпечує внесок в цю ОП (так, при проектуванні програми «подвійних дипломів» необхідно враховувати не тільки змістовну відповідність навчальних планів, але і вимоги до трудомісткості окремих елементів ОП, до атестації та очікуваних програмних результатів навчання, що висуває кожна з освітніх організацій, що видає документи про освіту та кваліфікацію).

6.1.4 При відкритті нових ОП не розглядаються та не затверджуються пропозиції щодо освітніх програм та навчальних планів, які:

- призводять до порушення вимог законодавства у сфері вищої освіти, зокрема Закону України «Про вищу освіту», вимог ліцензування та акредитації,

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.19
СумДУ		Версія 02

стандартів вищої освіти зі спеціальностей тощо;

- не відповідають місії та стратегії СумДУ;
- конкурують з наявними в університеті ОП та призводять до перерозподілу наявного контингенту потенційних вступників між ними;
- не відповідають затвердженим Вченою радою університету принципам формування освітніх програм та навчальних планів;
- не пройшли обговорення зовнішніми стейкхолдерами, або отримали негативні висновки / рецензії щодо відповідності ОП вимогам ринку праці, врахування галузевих та регіональних аспектів;
- вносяться з порушенням встановлених процедур.

6.2 Затвердження освітніх програм

Усі освітні програми мають єдиний порядок затвердження, що включає їх послідовний розгляд:

6.2.1 Попереднє узгодження ректором СумДУ рішення щодо відкриття всіх нових ОП.

6.2.2 У разі попереднього узгодження ректором СумДУ – розгляд в установленому нормативною базою СумДУ порядку пакету документів за ОП Радами із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти інститутів / факультетів та центрів на відповідність вимогам, що пред'являються до ОП. Висновок Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти інституту / факультету є рекомендаційним, позитивне рішення є підставою для передачі матеріалів до Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ.

Питання відкриття міждисциплінарних ОП розглядається на спільному засіданні Рад із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти тих інститутів / факультетів, що планують брати участь в її реалізації, з додатковим узгодженням тих Груп забезпечення спеціальностей, що відповідають за напрямки (галузі освіти), в яких позиціонується ця ОП.

На засідання Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти інститутів / факультетів та центрів подаються проекти опису ОП та навчальних планів; рецензії зовнішніх стейкхолдерів; протоколи засідань Експертної ради роботодавців та Робочих проектних, на яких обговорювались освітні програми; узагальнені зауваження, що надійшли від всіх стейкхолдерів за результатами обговорення та заходи реагування на них.

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.20
СумДУ		Версія 02

6.2.3 У разі схвалення ОП – розгляд в установленому нормативною базою Радою із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ, що приймає рішення про рекомендацію ОП для подальшого розгляду на Вченій раді.

На засідання Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ подаються проекти опису ОП та навчальних планів, а також витяг з протоколу засідання Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти інституту / факультету.

6.2.4 Позитивний висновок Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ є підставою для передачі документів за ОП (проекту опису ОП, навчальних планів та витягу з протоколу засідання Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ) до вченої ради СумДУ.

6.2.5 Рішення щодо відкриття нової ОП приймає Вчена рада СумДУ. Позитивне рішення вченої ради СумДУ про відкриття нової ОП є одночасно її затвердженням.

6.2.6 Відомості про ОП розміщуються на веб-сайті СумДУ у Каталозі освітніх програм⁹⁾ (статус – «верифікована») у термін не пізніше ніж 10 днів після її затвердження.

6.3 Оновлення та модернізація освітньої програми

6.3.1 Оновлення та модернізація ОП вимагає проведення періодичного моніторингу, що передбачає реалізацію наступних заходів:

- експертне оцінювання актуальності змісту та підготовленості випускників до професійної діяльності представниками ринку праці з залученням експертних рад роботодавців;
- оцінювання стану організації освітнього процесу здобувачами вищої освіти; моніторинг успішності та навчальних досягнень здобувачів вищої освіти;
- аналіз працевлаштування та подальшого кадрового зростання випускників відповідних програм та, за можливості, порівняння цих показників із показниками випускників аналогічних програм інших ЗВО;
- порівняння змісту програм з програмами інших ЗВО, насамперед, закордонних, що є лідерами ринку освітніх послуг за цією спеціальністю;
- зіставлення позицій університету у тематичних та інституційних рейтингових проектах зі спеціальності, професійного анкетування тощо.

⁹⁾ Каталог освітніх програм. <https://op.sumdu.edu.ua/>.

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.21
СумДУ		Версія 02

6.3.2 Для процедур оновлення та модернізації ОП обов'язковим є повне охоплення зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів: професорсько-викладацького складу, здобувачів вищої освіти, випускників, експертної ради роботодавців, інших представників ключових роботодавців, зовнішніх по відношенню до цієї ОП експертів (як з професійної спільноти університету, так і незалежних).

6.3.3 Залучення зовнішніх стейкхолдерів передбачає коригування ОП, навчальних планів, робочих програм навчальних дисциплін, програм практик, матеріалів лекційних та практичних занять, тематики курсових та кваліфікаційних робіт (проектів) тощо. Механізми долучення стейкхолдерів, у тому числі їх опитування, здійснюється відповідно до нормативної бази СумДУ в цій сфері.

6.3.4 ОП, як правило, має щорічно переглядатись та оновлюватися у частині всіх компонентів, крім компонентів, визначених стандартом вищої освіти. Підставами для оновлення ОП є:

- ініціатива та пропозиції керівника РПГ та/або РПГ та/або викладачів програми;
- висновки експертної ради роботодавців;
- рекомендації інших зовнішніх стейкхолдерів;
- рекомендації експертів за результатами участі в грантових проектах;
- результати опитувань ключових стейкхолдерів, у тому числі здобувачів вищої освіти;
- зміни ресурсних умов реалізації ОП.

Результати оновлення відбиваються у відповідних структурних елементах ОП (робочих програмах навчальних дисциплін, програмах практик, матеріалів лекційних та практичних занять, тематики курсових та кваліфікаційних робіт (проектів) тощо) та не вимагають проходження процедур затвердження ОП.

6.3.5 Модернізація ОП передбачає більш значні зміни в її змісті та умовах реалізації, і може торкатися також цілі, очікуваних програмних результатів навчання, визначених ОП, зміни навчальних планів, запровадження нових траєкторій чи профілізацій, та здійснюється:

- за результатами зовнішньої та/або внутрішньої оцінки якості ОП;
- за ініціативою керівництва університету / інституту / факультету у разі негативної динаміки набору здобувачів вищої освіти;

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.22
СумДУ		Версія 02

- за ініціативою гаранта ОП або РПГ ОП за відсутності набору абітурієнтів на ОП;
- з ініціативи розробників або ключових стейкхолдерів для врахування змін, що відбулися в науковому фаховому полі, в яких реалізується ОП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці.

Модернізована ОП разом з обґрунтуванням внесених до неї змін, висновками експертної ради роботодавців та рецензіями проходить повторне затвердження за встановленим п. 5.2 цього Положення порядком.

6.3.6 Інститути / факультети повинні забезпечувати організацію оприлюднення інформації щодо змін в профілі освітньої програми та переліку її компонентів на сайті СумДУ у термін не пізніше 10 робочих днів після затвердження та у термін до 30 березня подавати до відділу ліцензування, акредитації та статистики активні електронні посилання на розміщені у каталозі освітніх програм оновлені версії описів освітніх програм, за якими оголошується набір у наступному році.

6.4 Закриття освітніх програм

6.4.1 ОП може бути виключена з переліку ОП, що реалізуються в університеті:

- з ініціативи інституту / факультету, за відмови від її реалізації;
- з ініціативи керівництва університету в разі відсутності набору абітурієнтів на ОП протягом двох років або недостатнього набору (що призводить до формування малокомплектних груп) протягом трьох років;
- з ініціативи керівництва університету, якщо в результаті якої-небудь із процедур зовнішньої оцінки якості ОП отримані висновки про низьку якість ОП, що реалізується, та неможливості підвищення рівня якості ОП до необхідного.

6.4.2 Рішення про виключення ОП з числа реалізованих ОП приймає Вчена рада.

При відмові від реалізації ОП з ініціативи інституту / факультету приймається рішення Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти про винесення питання про припинення прийому на цю ОП на Вченій раді СумДУ.

При припиненні набору на ОП абітурієнтів з ініціативи керівництва університету в разі відсутності набору протягом двох років, в разі отримання висновків про низьку якість ОП, розгляд цього питання на Вченій раді СумДУ ініціює проректор за розподілом повноважень.

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.23
СумДУ		Версія 02

6.4.3 При позитивному рішенні вченої ради на що ОП припиняється набір абітурієнтів, вона не вноситься в нові Правила прийому, по завершенню навчання за нею останнього курсу вже прийнятих здобувачів вищої освіти ОП виключається з переліку тих ОП, що реалізуються в університеті.

7. Вимоги до оформлення та оприлюднення освітніх програм

7.1 Оформлення освітніх програм

Оформлення ОП має відповідати вимогам законодавчої та нормативної бази, зокрема готуватись відповідно до вимог Методичної інструкції «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм»¹⁰⁾.

7.2 Оприлюднення освітньої програми на веб-сайті університету

7.2.1 Для забезпечення прозорості освітньої діяльності університету, надання релевантної інформації про ОП усім зацікавленим особам (абітурієнтам, їх батькам, здобувачам вищої освіти, академічній спільноті, фахівцям ринку праці тощо) здійснюється оприлюднення інформації щодо ОП на веб-сайті університету.

7.2.2 Оприлюднення інформації щодо освітніх програм СумДУ здійснюється у формах, затверджених наказом ректора «Щодо оприлюднення освітніх програм, їх освітніх компонентів та інформації про дотримання Ліцензійних вимог»¹¹⁾.

7.2.3 Відомості про ОП розміщуються на веб-сайті СумДУ у Каталозі освітніх програм¹²⁾.

7.2.4 Загальну організацію оприлюднення інформації щодо ОП СумДУ та підтримання її в актуальному стані здійснюють: начальник відділу ліцензування, акредитації та статистики (каталог ОП та інформація про дотримання ліцензійних вимог щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності), начальник навчально-методичного відділу (профілі ОП та перелік їх компонентів), начальник організаційно-методичного управління (інформація про дотримання ліцензійних вимог щодо кадрового забезпечення освітньої діяльності).

7.2.5 Директори інститутів / декани факультетів призначають осіб, відповідальних за: внесення до інформаційної системи повної та перевіреної

¹⁰⁾ Методична інструкція «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм», затверджена наказом ректора №0451-І від 04.10.17 р. <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=183acb93-f8a8-e711-a909-001a4be6d04a&kind=1>.

¹¹⁾ Наказ ректора «Щодо оприлюднення освітніх програм, їх освітніх компонентів та інформації про дотримання Ліцензійних вимог» від 01.06.2018 р. № 0431-І. <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=16ec932f-ca67-e811-9585-001a4be6d04a&kind=1>

¹²⁾ Каталог освітніх програм. <https://op.sumdu.edu.ua/>.

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.24
СумДУ		Версія 02

інформації щодо ОП та за її підтримання в актуальному стані; за верифікацію інформації щодо ОП перед її оприлюдненням на сайтах університету та контролю за актуальністю оприлюдненої інформації (із заступників директорів інститутів / деканів факультетів).

7.2.6 Встановлюються наступні терміни періодичного перегляду та оновлення оприлюдненої інформації щодо освітньої діяльності СумДУ:

- інформації щодо профілю ОП та переліку її компонентів при запровадженні нових ОП або внесення змін до ОП, що вже реалізуються, – у термін не пізніше 10 робочих днів з дати їх затвердження;
- інформації щодо показників кадрового забезпечення освітньої діяльності – кожного навчального року до 01 травня або протягом трьох місяців після їх зміни;
- інформації щодо показників матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності – кожного навчального року до 31 грудня або протягом трьох місяців після їх зміни.

7.3 Порядок зберігання матеріалів та документів в складі ОП

7.3.1 В обов'язковому порядку у паперових версіях (оригінали та / або копії) зберігаються:

- стандарт вищої освіти зі спеціальності / тимчасовий стандарт вищої освіти (за умови відсутності затвердженого стандарту);
- затвержені ОП;
- навчальні плани;
- матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання;
- відомості про самооцінювання ОП за попередніми акредитаціями;
- протоколи нарад / рецензії / інші документи, що фіксують участь стейкхолдерів у проектуванні, моніторингу, перегляду та оцінці якості ОП (у т.ч. протоколи засідань РППГ та Експертної ради роботодавців).

Комплект паперових версій документів та матеріалів, що входять до складу ОП, зберігається на кафедрі, за якою закріплена ОП.

7.3.2 В електронному вигляді у Автоматизованій системі управління СумДУ зберігаються затвержені семестрові навчальні плани та календарні графіки ОП,

МОН України	Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету	стор.25
СумДУ		Версія 02

затверджені розклади навчальних занять, атестаційних заходів, інформація про навантаження окремих викладачів ОП тощо.

7.3.3 В електронному вигляді на веб-сайті СумДУ доступні нормативні акти СумДУ та методичні матеріали, робочі програми навчальних дисциплін, методичне забезпечення ОП та навчальних планів, посилання щодо доступу до загальноуніверситетських інформаційних, наукових, освітніх баз даних і бібліотечних ресурсів тощо.

7.3.4 Форми та способи накопичення та зберігання інших компонентів документаційного забезпечення ОП визначаються гарантом ОП найбільш доцільним для них способом (у паперовому та /або в електронному вигляді, посилання на веб-сайті СумДУ, веб-сайтах інститутів / факультетів, веб-сайтах кафедр, електронних архівах тощо).

8. Прикінцеві положення

8.1 Положення вводиться в дію з наступного дня після його затвердження наказом ректора.

8.2 Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом ректора або наказом ректора за рішенням вченої ради університету або відповідного дорадчого органу. У такому самому порядку Положення скасовується.

8.3 Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням її вимог несуть посадові особи університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

8.4 Визначити таким, що втратило чинність «Положення щодо порядку розроблення навчальних планів та їх організаційного супроводу у Сумському державному університеті» (рішення вченої ради від 13.11.2008 р., протокол №3) зі змінами та доповненнями.

РОЗРОБНИК ПОЛОЖЕННЯ:

Начальник
навчально-методичного відділу

О. А. Криклій

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

В. Д. Карпуша

Начальник ОМУ

В. Б. Юскаєв